COMISIA DE EVALUARE A PROCURORILOR

Decizia nr. 14 din 15 august 2024 cu privire la candidatura Nataliei ANDRONIC, candidată la funcția de membră a Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

I. Introducere

1. Comisia de evaluare a procurorilor („Comisia") a deliberat în ședință închisă la data de 5 iunie 2024 și la data de 15 august 2024. Membrii participanți au fost:

   Cornel LEBEDINSCHI
   Nadejda HRIPTIEVSCHI
   Christopher LEHMANN
   Irmantas MIKELIONIS
   Saskia de VRIES

   Virginia MORARU nu a participat la luarea acestei decizii, întrucât a fost desemnată membră a Comisiei la 30 mai 2024.

2. Prezenta decizie o vizează pe Natalia ANDRONIC, candidată la funcția de membră a Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor (CSP).

3. În temeiul art. 22 alin. (13) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (în continuare „Legea nr. 252/2023"), Comisia a evaluat candidata conform procedurii și criteriilor reglementate de Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare „Legea nr. 26/2022"). În acest sens, Comisia a adoptat „Regulamentul de organizare și funcționare pentru evaluările conform procedurii și criteriilor reglementate prin Legea nr. 26/2022" (în continuare „Regulamentul") și Regulamentul de evaluare pentru evaluările conform procedurii și criteriilor reglementate prin Legea nr. 26/2022" (în continuare „Regulamentul de evaluare").

4. Comisia concluzionează, în unanimitate, că candidata Natalia ANDRONIC întrunește criteriile de integritate etică și financiară prevăzute în Legea nr. 26/2022 și, prin urmare, promovează evaluarea.

II. Subiectul evaluării

5. În anul 2004, Natalia ANDRONIC („candidata") a fost numită în funcția de procuror în cadrul Procuraturii raionului Comrat. Aceasta a fost transferată la Procuratura Unității Teritoriale Autonome (UTA) Găgăuzia în anul 2012. În anul 2018, candidata a fost numită

în funcție la Procuratura de circumscripție Chișinău și delegată în diferite funcții în cadrul Procuraturii Generale (PG) și Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS), cea mai recentă fiind la Secția combatere trafic de ființe umane din cadrul PG.

III. Criteriile de evaluare

6. Evaluarea integrității candidaților de către Comisie constă în verificarea integrității etice și financiare a acestora (art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022).

7. Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

   a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

   b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017.

   c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

8. Conform art. 8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

   a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

   b) Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

9. Conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia verifică:

   a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;

   b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;

   c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;

d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);

e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;

f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;

g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

10. Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

11. În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea acestuia de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

12. Conform art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele menționate mai sus, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

13. Referitor la standardul „dubii serioase" în temeiul Legii nr. 26/2022, Curtea Constituțională a menționat că definirea standardelor de probă implică, în mod inevitabil, utilizarea unor texte flexibile. În acest caz, standardul de probă stabilit de legislator urmărește să ghideze Comisia de evaluare la aprecierea rezultatelor evaluării. De asemenea, Comisia este obligată să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia Comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării de către candidat. Mai mult, Legea îi permite candidatului să pună în discuție existența unor dubii serioase cu privire la respectarea de către acesta a criteriilor de integritate etică și financiară în fața completului special al Curții Supreme de Justiție. (Decizia nr. 42 din 6 aprilie 2023, punctele 134, 135).

14. În acest context, Comisia de la Veneția a subliniat că într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor. Totuși, decizia de nepromovare a evaluării unui

candidat trebuie legată de un indiciu de încălcare a legii, cum ar fi averea inexplicabilă, chiar dacă nu se poate dovedi dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale (a se vedea Opinia nr. 1064/2021 din 20 iunie 2022, CDL-AD(2022)011, §§ 9-10).

15. Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul aspectului „civil" conform articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei."

IV. Procedura de evaluare

16. Candidata s-a aflat pe lista candidaților prezentată Comisiei la data de 15 decembrie 2023 de către CSP, în temeiul art. 9 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluare la funcția de membră a Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea CSP.

17. La data de 22 decembrie 2023, Comisia a notificat candidata despre inițierea evaluării și a solicitat ca aceasta să completeze și să returneze Declarația de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani (în continuare „declarația pentru ultimii cinci ani"), care include lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, precum și un chestionar privind integritatea etică, în termen de șapte zile, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr.26/2022. Candidata a returnat declarația pentru ultimii cinci ani completată și chestionarul privind integritatea etică în termenul stabilit, la 29 decembrie 2023.

18. În cadrul evaluării integrității etice și financiare a candidaților, Comisia a obținut informații din numeroase surse. Sursele au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, bănci, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și nu toate informațiile furnizate de surse cu privire la un candidat au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. Toate informațiile primite au fost verificate minuțios din punctul de vedere al corectitudinii și al relevanței.

19. În măsura în care au fost depistate probleme din declarația pentru ultimii cinci ani a candidatei, din chestionarul privind integritatea etică și din informațiile colectate, aceste probleme au fost abordate în întrebări scrise adresate candidatei.

20. La 11 aprilie, 2 mai și 23 mai 2024, Comisia i-a solicitat candidatei să prezinte informații suplimentare pentru a clarifica anumite aspecte. Candidata a furnizat răspunsuri și documente în termenele stabilite.

21. La 28 mai 2024, Comisia a notificat candidata că a identificat anumite aspecte, în privința cărora există dubii cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară și a invitat-o să participe la o audiere publică, în temeiul art. 12 alin. (1) din Legea nr. 26/2022. Candidata a fost informată că poate solicita acces la materialele de evaluare.

22. Candidata nu a solicitat accesul la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și, prin urmare, nu a primit materialele.

23. La 5 iunie 2024, candidata a participat la audierea publică în fața Comisiei.

24. În cadrul audierii, candidata a reafirmat corectitudinea răspunsurilor sale din chestionarul privind integritatea etică pe care l-a prezentat și a declarat că nu are nicio corectare sau completare la răspunsurile pe care le-a oferit anterior la solicitările de informații ale Comisiei.

V. Analiza

25. În această secțiune sunt analizate faptele relevante și motivele care stau la baza deciziei Comisiei.

26. În baza informațiilor pe care le-a colectat, Comisia a solicitat clarificări suplimentare din partea candidatei cu privire la următoarele subiecte:

    a) *Conturi bancare nedeclarate în perioada anilor 2012 – 2014.*

    b) *Procurarea unui automobil în anul 2014.*

a) Conturi bancare nedeclarate

27. Pe baza informațiilor primite de la diferite bănci, au fost identificate mai multe conturi bancare pe care candidata le-a deschis și le-a utilizat între anii 2012 și 2014, perioadă în care a fost depusă o sumă considerabilă de bani pe conturile respective.

28. Deoarece aceste conturi bancare nu au fost declarate în declarațiile anuale cu privire la venituri și proprietăți (în continuare "declarație anuală") ale candidatei pentru perioada 2012 - 2014, atât în cadrul rundelor de întrebări scrise, cât și în timpul audierii au fost solicitate informații de la candidată cu privire la tranzacțiile de pe acele conturi.

29. Candidata a răspuns în cadrul comunicării scrise cu Comisia și în timpul audierii că banii din conturile bancare nu erau ai ei, ci ai părinților ei, care lucrau în străinătate la momentul respectiv și care i-au solicitat să deschidă conturile bancare în Republica Moldova în locul lor. Candidata a prezentat Comisiei documente privind proveniența

banilor părinților săi și documente privind tranzacțiile pe care le-a efectuat în numele părinților săi.

30. Candidata a recunoscut, atât în cadrul comunicării scrise, cât și în cadrul audierii, că – în retrospectivă – ar fi trebuit să declare conturile bancare în declarațiile sale anuale. Candidata a presupus că nu trebuie să le declare, deoarece erau banii părinților săi în acele conturi. În timpul audierii, ea a menționat că: *„Peacele timpuri , în 2012 - 2014 – era prima etapă când noi întocmeam aceste declarații de avere și interese. Mulți nu știau ce să declare, cât."*

31. În anul 2016, Comisia Națională de Integritate (în continuare "CNI") a verificat declarația anuală a candidatei pentru anul 2014 și a concluzionat că aceasta nu și-a declarat toate conturile bancare (inclusiv dobânzile) și două transferuri de bani. Atunci candidata a precizat, de asemenea, că banii din conturile bancare aparțineau părinților săi și că nu credea că are obligația de a le declara în declarațiile sale anuale.
32. CNI a sesizat PG, pentru a examina cazul prin prisma prevederilor art. 352 din Codul penal, pe faptul indicării intenționate în declarația cu privire la venituri și proprietate pentru anul 2014, de către subiectul declarării [candidată], a unor informații eronate și incomplete.

33. Această notificare (act de constatare) a fost contestată cu succes de candidată în instanța de judecată. Instanța a decis că, din moment ce în timpul exercițiului de verificare CNI nu a constatat diferențe vădite dintre venitul și proprietatea dobândită de candidată, cazul urma să fie încetat și să nu fie transmis la PG.

b) Achiziționarea automobilului în anul 2014

34. Registrul de stat al transportului prezintă informații cu privire la deținerea în proprietate a unui automobil de către soțul candidatei începând cu anul 2014. Candidata a declarat în răspunsurile sale scrise și a afirmat în cadrul audierii că automobilul era în proprietatea ei și că ea a retras bani din unul dintre conturile bancare, care a fost deschis în numele ei de către părinții săi. Părinții i-au permis de a retrage banii și ea a considerat acest automobil drept donație de la părinții săi.

35. În a treia rundă de întrebări, candidatei i-a fost solicitat să explice de ce ea nu a dezvăluit donația acestei sume de bani în declarația sa anuală pentru anul 2014. Ea a oferit următoarea explicație: *„În declarația din anul 2014 am indicat automobilul Kia Rio în Secțiunea bunuri mobile, bunul fiind achitat din mijloacele bănești oferite în acest scop de către părinți. Astfel, automobilul constituie o donație indirectă oferită mie de către părinți prin suportul material al acestora.".*

Concluzie

36. Nu există niciun dubiu cu privire la faptul că candidata a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale prin faptul că a depus declarațiile pentru anii 2012, 2013 și 2014 fără a raporta toate conturile bancare deschise în numele său și pentru anul 2014 fără a declara donația din partea părinților săi.

37. Pentru a determina integritatea candidaților, Legea nr. 26/2022 cere ca Comisia să verifice respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale. Art. 8 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 26/2022 prevede că se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor. Obligația legală a funcționarilor publici de a depune declarațiile de avere în termenul stabilit și în formă completă este o obligație pe care Comisia o tratează foarte serios și considerăm că aceasta reprezintă un standard crucial al unei politici eficiente în domeniul anticorupție.

38. Însă întrebarea este dacă, nerespectarea de către candidată a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale, se ridică la nivelul de „dubii serioase" prevăzute de art. 8 din Legea nr. 26/2022, încât să pună la îndoială integritatea etică și financiară a acesteia, astfel descalificând-o de la participarea la concursul pentru a deveni membră a Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea CSP.

39. La examinarea acestui aspect, Comisia subliniază următorii factori relevanți:

- Candidata a recunoscut, atât în scris, cât și în cadrul audierii, eroarea ei de nedeclarare a tuturor conturilor bancare și a donației din partea părinților.
- Candidata a prezentat Comisiei documentația privind sursele fondurilor pentru toate tranzacțiile bancare, din conturile bancare pe care a omis să le declare în perioada 2012 - 2014, precum și sursa fondurilor pentru automobilul achiziționat în 2014.
- Candidatul a declarat în mod constant dreptul de proprietate asupra automobilului de când a fost achiziționat.
- Comisia a verificat că nu există indicii privind existența unei averi nejustificate a candidatei.
- Comisia nu a constatat alte încălcări în anii ulteriori.

40. Prin urmare, aplicând art. 2 alin. (2) din Regulamentul de evaluare și luând în considerare circumstanțele acestui caz, Comisia confirmă faptul că nedeclararea de către candidată a tuturor conturilor sale bancare în anii 2012, 2013 și 2014 și a donației din partea părinților este o încălcare expresă a legii, însă aceasta nu se ridică la nivelul "dubiilor serioase" privind conformitatea candidatei cu criteriul de integritate etică, prevăzut de art. 8 alin. (2) lit. c) și alin. (4) lit. a) din Legea nr. 26/2022.

41. Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia nu are dubii serioase cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și c) și cu criteriul de integritate etică conform art. 8 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

VI. Decizia

42. În temeiul art. 8 alin. (1), (2) și (4) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidata întrunește criteriile de integritate etică și financiară și, prin urmare,

promovează evaluarea.

VII. Calea de atac și publicarea

43. În temeiul art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, candidata are dreptul să conteste această decizie în termen de 5 zile de la primirea deciziei. Contestarea se depune la Curtea Supremă de Justiție, cu adresa din strada Petru Rareș, 18, municipiul Chișinău.

44. În temeiul art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, prezenta decizie se transmite prin email, candidatei și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau a concursului, care în prezentul caz este CSP. În cazul în care, în termen de 48 de ore de la expedierea deciziei, candidata nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea deciziei, aceasta se publică pe pagina web a CSP în formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatei, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web, în cazul în care candidata nu se opune publicării.

45. Această decizie a fost adoptată în unanimitate de către toți membrii participanți ai Comisiei.

46. Decizia a fost întocmită în limba engleză și în limba română.

Semnătura:

Christopher LEHMANN
Președintele
Comisiei de evaluare a procurorilor